

SKUPNOST

glasilo SZDL ljubljana moste-polje

XVI. LETNIK

30. JUNIJ 1975

ŠTEVILKA 7

BREZPLAČNO

25 let samoupravljanja

Prihodnost je v naših rokah in bo v naših rokah tudi ostala

ODLOČNO V BOJ ZA UVELJAVITEV DELAVCA PROIZVAJALCA IN UPRAVLJAVCA

Četrto stoletje je minilo od zgodovinske odločitve zvezne skupščine, ko je sprejela zakon o prepustitvi tovarn delavcem v upravljanje, s čimer se je odprla nova stran v zgodovini delavskega gibanja. Jugoslovanski delavci in vsi delovni ljudje so začeli pot osvobajanja dela in uresničevanja novih socialističnih – samoupravnih odnosov pod vodstvom zveze komunistov na čelu s tovarišem Titom.

Vsa veličina in trajnost takratne zgodovinske odločitve je prav v spoznanju, kaj pomeni ustvarjalna sila delavskih množic za razvoj gospodarstva in bolj humanih medsebojnih odnosov.

Nova ustava je le potrditev tega 25-letnega boja za boljši jutrišnji dan, za dokončno zmago razredno zavednega delavskega razreda, za zmago delavske solidarnosti, vzajemnosti in pomoči, za zmago s krvjo izpisanega gesla na delavskih zastavah: Delu načast in oblast!

Letošnje praznovanje dneva samoupravljalcev in vsa jubilejna praznovanja morajo biti zato tudi mesto za še trdnejše dogovore in sprejetje novih obveznosti, da uresničujemo vsak v svoji sredini in praksi duh nove ustave in s tem nadaljujemo in ohranjujemo kontinuiteto revolucije, ki jo je začela in jo že vseskozi vodi zveza komunistov.

Dan samoupravljalcev naj bo zato tudi v naši občini mobilizacija vseh za ustvarjanje vedno humanejših in enakopravnih samoupravnih odnosov, za dokončno zmago delavca proizvajalca kot nosilca in uresničevalca oblasti, kot ustvarjalca in gospodarja sadov svojega dela. Le tako bomo lahko premagali kot že marsikdaj doslej – težave ter dosledno uveljavljali načelo: DELU ČAST IN OBLAST!

OTVORITEV TOPLARNE – KRAJEVNI PRAZNIK

Stodvaintrideseto leto je poteklo, odkar je iz papirnega stroja prvokrat stekel strojno izdelan papir. Ta dogodek je dovolj pomemben, da sta ga krajevna skupnost Vevče – Kašelj in Papirnica Vevče izbrala za svoj praznik. Od takrat do danes se papirni trak ni nikdar ustavil, razen v majhnih presledkih v prvi in drugi svetovni vojni in ob stavkah med obema vojnama. Ta dan je praznik Vevč, dan, ko slavimo začetek industrije in proletariata v vzhodnem delu ljubljanske kotline.

Ni torej slučaj, če se Vevčani in okoličani vsako leto na ta dan zbirajo, da se spominjajo svojih papirniških začetkov. Skoraj vsako leto pa slavlja popestri kak poseben dogodek, ki je v ponos papirnici, okolici in skupnosti. Ti dogodki so ali družbenopolitični ali gospodarski. Manj kot pred desetimi leti (1968) so odprli tovarno pre-maznega papirja, pred dvema letoma tovarno zidnih tapet, lanskó leto so odkrili spomenik padlim borcem in aktivistom – papirničarjem.

Letos, ko papirnica doživlja gospodarsko in gradbeno renesanso, so bili vevški delavci priče otvoritve nove toplarne. Prejšnja toplarna, ki gre v zaslužni pokoj kot staro železo, je bila postavljena leta 1929. Celih 46 let je zvesto služila in dajala paro in energijo papirnim in drugim strojem. Doživela je veliko stavko vevškega delavstva leta 1936, doživljala velike dneve narodnoosvobodilne vojne in socialistične revolucije, sodelovala pri izdelavi papirja za parti-

zanske tiskarne, videla preskrbovalno mesto za enote borcev. Spremljala je odhod delavcev v partizane in z žalostjo ugotovila, da se jih 82 ni vrnilo. 30 let je obratovala v svobodi. Čudoviti so bili strojniki, kurjači in vzdrževalci, ki so iz nje izsilili poslednje moči, saj so ji vevški papirničarji iz leta v leto dodajali novega porabnika. Strokovnjaki so vedeli, da ne bo zdržala. Prišli so pred kolektiv s predlogom in se skupno odločili: „Postavimo novo toplarno!“

Odločili so se za novo toplarno, ki bo dajala dovolj moči, da Vevčanov ne bo strah delati noč in dan, v petek in svetek.

Toplarna stoji na osrednjem mestu tovarne, saj je okoli nje projektiran bodoči razvoj papirnice. Brez nje ne bi mogli začeti graditi 5. papirnega stroja, ki bo dajal toliko papirja kot vsi štirje današnji in za katerega so že začeli zemeljska dela. Nova toplarna, elegantni kolos, je stala kar 7,4 milijarde S din, dajal pa bo vsako uro določeno število ton pare za sušenje papirja in za ogrevanje. Ob kotlarni so zgradili še turbogenerator z močjo 6,4 MW, tako da za papirnico ne bo več krize z električno energijo; celo električnemu omrežju bodo lahko priskočili na pomoč, kadar bo stiska. Toplarno kurijo z mazutom, kasneje pa, ko bo zgrajen

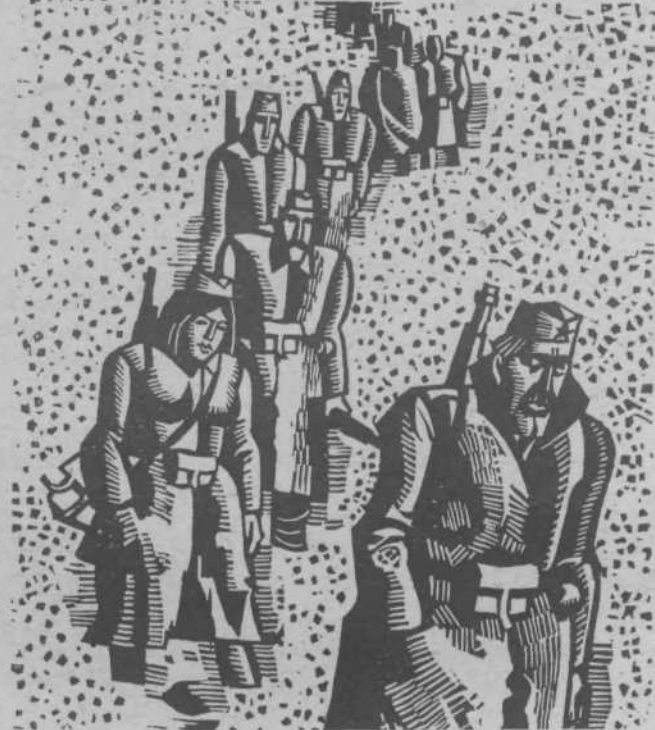
plinovod iz SZ bodo priključili plin, kar bo verjetno pocenilo proizvodnjo pare in energije.

Na novi dosežek so Vevčani res ponosni. Utrip tovarne je čutili na terenu, uspehi pa se prenašajo v tovarno. Otvoritev novega obrata na praznične dni je bila res slovesna. Prisotni so bili mnogi gospodarstveniki Slovenije, dobavitelji strojnih delov in seveda vsi člani kolektiva, razen tistih, ki so morali streči nenehno obratujočim strojem.

Ob igranju papirniškega pihalnega orkestra sta novi obrat simbolično odprla najstarejša delavca, prebiralca papirja Tončka Rifelj in kurjač Albin Zabukovec.

Med govorom direktorja Albina Vengusta pred otvoritvijo toplarne

IVE SUBIC: KOLONA

OB 4. JULIJU - DNEVU BORCA

4. julij je jugoslovanski praznik, in sicer v spomin na 4. julij leta 1941, ko je CK KPJ pozval jugoslovanske narode k oboroženi vstaji proti fašističnim okupatorjem, Poziv KPJ o začetku vstaje je bil določen za začetek upora v vsej Jugoslaviji.

34 let poteka od takrat, ko je KPJ zavestno in smelo prevzela zgodovinsko odgovornost za nadaljnjo usodo naše domovine in njenih narodov. To odgovornost je lahko prevzela v tistih usodnih dneh 1941 samo partija delavskega razreda in delovnega ljudstva, ki je bila na čelu množic v boju za narodne in socialne pravice.

Vladavina bivše Jugoslavije je s svojo notranjo in zunanjo politiko omogočila okupatorju lahko delo pri osvajanju naše domovine. Zato je okupator mislil, da bo na pogoriščih in kosteh z lahkoto gradil svoj fašistični red.

KPJ je bila prepričana, da se narodi Jugoslavije ne bodo pokorili okupatorju, temveč da bodo sprejeli boj na življenje in smrt. Partija je organizirala Ljudsko fronto že v letih pred vdorom okupatorja in je uspela že 27. aprila 1941 onemogočiti sporazum izdajavcev Cvetkovič-Maček o vključitvi Jugoslavije v trojni pakl. Takrat se je pokazalo, da je edino KPJ sposobna organizirati in voditi boj za svobodo in neodvisnost jugoslovanskih narodov.

Že prvi dnevi in meseci so pokazali pravilno odločitev KPJ. Narodi Jugoslavije so sprejeli boj, ki se je razširil po vsej domovini. Boj jugoslovanskih narodov v osrčju okupirane Evrope je bil velik prispevek k končnemu porazu krvoločnega italijanskega in nemškega fašizma.

Tudi naša občina je prispevala velik delež v II. svetovni vojni. V letih pred okupacijo je delavsko in napredno gibanje v naši občini imelo velik vpliv v političnem življenju. KP je usmerjala delovanje Ljudske fronte in imela svoje pristaje vstopovod v sindikatih, kulturnih in športnih društvih, v vrstah krščanskih socialistov in v Sokoku. Zato je razumljivo, da je večina občanov sprejela kapitulacijo bivše Jugoslavije kot narodno nesrečo in z mrzlo odklanjala okupatorja. Tudi v naši občini se je pod vodstvom KP organizirala Osvobodilna fronta, ki je združila vse napredne ljudi, pripravljene bojevati se proti okupatorju. Ljudstvo se OF sprejelo za svojo in organizirani so bili okrožni, rajonski, ulični in tovarniški ter vaški odbori OF.

OF je postala oblast v okupirani občini in je delovala vsepovsod v vseljudskem uporu proti okupatorju. Le majhna peščica ali posameznik se je vdajal okupatorju, in to večinoma iz vrst klerikalcev. Ob razpadu bivše Jugoslavije so ljudje takoj začeli zbirati orožje, municijo, sanitetni material in druge vojaške potrebščine. Ker je uspelo okupatorju dobiti seznam komunistov so bili vedno v nevarnosti, da jih primejo in onemogočijo, vendar so pridobljene izkušnje in zavednost občanov to namero okupatorja preprečila. Komunisti so nosili glavno breme organizacije upora in delovanja OF.

Prve partizanske skupine se pojavijo v vzhodnem predelu naše občine že v maju 1941. leta in začetku julija že šteje Zaloška skupina do dvajset borcev. Na Mohniku se je julija zbralo do 25 borcev, večina iz bivše dobrujske občine. V letu 1941 je veliko pripadnikov OF pripravljeno oditi v partizane, vendar jih je vodstvo OF vključevalo v terensko delo in sabotaže. V partizane so šli le tisti, ki jim je grozila aretacija. Večji razmah partizanstva v naši občini nastane pozimi 1941-42 s prihodom II. stajarskega bataljona na Pugled. Vso zimo se partizani na Pugledu vadijo v vojaških veščinah in se pripravljajo za odgovorne dolžnosti, ki jih čakajo. Posebno je v naši občini poznana II. grupa odredov NOV in POS, ki so jo v pretežni večini sestavljali borci iz naše občine.

Borci iz naše občine so se bojevali širom po Sloveniji in Jugoslaviji. Naša občina je dala prek 2600 borcev, od katerih so postali nekateri visoki funkcionarji NOB Slovenije.

Štirinajst borcev je bilo proglašeno za narodne heroje, deset jih je bilo izvoljenih v narodnoosvobodilni svet Slovenije in 209 nosilcev partizanske spomenice 1941.

Ob dnevu borca se spominjamo težkih dni bojev za našo svobodo, spominjamo se 960 soborcev iz naše občine, ki so dali svoja življenja zanjo. Svoboda je bila priborjena z velikimi težavami, grozote vojne nas spominjajo, da moramo nenehno delovati za mir in bratstvo med narodi.

Marsikateri borec ob 4. juliju ne bo srečen – bodisi zaradi bolezni ali drugih neutrejenih osebnih težav, vendar imamo zavest, da smo se z udeležbo v NOB žrtvovali za veliko stvar.

Danes, ko se v našem gospodarstvu in družbenem življenju spreminjajo medsebojni odnosi, ko prinaša nova ustava oblast delovnim ljudem in se izpolnjuje eden od ciljev NOB, se tudi oddolžujemo našim tovarišem, ki so v bojih dali svoja življenja.

Na nas živečih udeležencih NOB je dolžnost, da prenašamo na mlade generacije tradicije NOB, da jih učimo vztrajnosti, tovarištva in bratstva med narodi. Tradicija NOB so bogata zakladnica izkušenj. Kaj človek zmore, če ljubi domovino in svobodo! Prepričani smo, da naša mlada generacija zna ceniti napore borcev za svobodo in da bo branila pridobitve NOB.

Borkam in borcem čestitke ob prazniku 4. julij in zahvala za herojske napore za našo svobodo.

FRANC TAURER-PLAHUN